

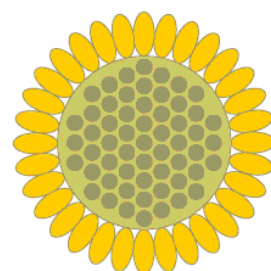
RAPPORT

Tillsyn av anmälningsspliktiga hygienverksamheter i Haninge, Nynäshamn och Tyresö kommuner

ERIKA DAHLSTRAND
2010

RAPPORT 2010:?

HÄLSA

**SÖDERTÖRNS
MILJÖ- & HÄLSO-
SKYDDSFÖRBUND**

136 81 Haninge
BESÖKSADRESS
Rudsjöterrassen 3D
TELEFON 08-606 93 00
FAX 08-606 93 01
E-POST
miljokontoret@smohf.se
www.smohf.se

SAMMANFATTNING

Under 2009 och 2010 har Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund bedrivit ett tillsynsprojekt på anmälningspliktiga verksamheter där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling i Haninge, Nynäshamn och Tyresö kommuner. Dessa verksamheter använder stickande eller skärande redskap så som skalpeller eller piercnings- och tatueringssverktyg. Totalt har 30 verksamheter fått tillsynsbesök under projektet.

Det är speciellt viktigt att de anmälningspliktiga hygienverksamheterna har en bra egenkontroll då det inom dessa verksamheter föreligger en risk för blodsmitta. Vid tillsynsbesöken informerade förbundet om gällande lagstiftning, diskuterade egenkontroll och granskade hygienrutiner samt lokalen.

Förbundet har sammanställt resultatet av inspektionerna genom att välja ut 10 av de punkter som kontrollerades under besöken. Mest förekommande bristen hos de besökta verksamheterna var skötseln och underhållet av verksamhetens autoklav eller sterilisator. 73% av de besökta verksamheterna hade inte utfört sporprovsanalys av verksamhetens autoklav eller sterilisator. Bäst var verksamheterna på att ha dokumenterade rutiner för rengöring av utrustning och städning av behandlingsrum, arbetsbänkar och toalett. Endast 7 %, dvs 2 av 30, av verksamheterna fick en anmärkning på dessa punkter.

BAKGRUND

Enligt MB (1998:808) 26 kap 3 § och förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899) 45 § ska förbundet bedriva tillsyn över verksamheter där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling.

Vid anmälningspliktiga hygienverksamheter bedrivs verksamhet där risk för blodsmitta förekommer. Dessa verksamheter använder stickande eller skärande redskap så som akupunktur nålar, skalpeller eller piercnings- och tatueringssverktyg. Det är speciellt viktigt att de anmälningspliktiga hygienverksamheterna har en bra egenkontroll med rutiner som minimerar risk för blodsmitta.

Inom Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbunds tillsynsområde finns ett stort antal verksamheter där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling som inte fått tillsyn. Vid tillsynen får förbundet möjlighet att ställa krav på att en egenkontroll ska tas fram eller vidareutvecklas samt öka kunskapen hos verksamheterna om de krav som miljöbalken, förordningar och allmänna råd ställer. De verksamheter som fått tillsyn under 2008 inkluderades inte i detta projekt. Verksamheter som bedriver akupunktur har heller inte inkluderats i projektet då gränsdragningen mellan vilka verksamheter som ska ha kommunaltillsyn och vilka som faller under Socialstyrelsen tillsynsansvar för tillfället är under utredning. Förbundet planerar att besöka verksamheter som bedriver akupunktur när gränsdragningen är klargjord.

Förbundet besökte under projektet totalt 30 verksamheter: 25 fotvårds-, fyra tatueringss- och en piercingsalong. 15 stycken verksamheter i Haninge, åtta stycken i Tyresö och sju stycken i Nynäshamn kommun.

SYFTE

Syftet med projektet är att säkerställa att de verksamheter där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling känner till lagkraven på egenkontroll och att verksamheten bedrivs på ett sådant sätt att risken för olägenhet för människors hälsa och miljö minimeras.

MÅL

Målet med projektet var att se till att alla verksamheter där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling med risk för blodsmitta, med undantag för akupunkturverksamheter, i Nynäshamn, Tyresö och Haninge kommuner fått tillsyn av Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.

METOD

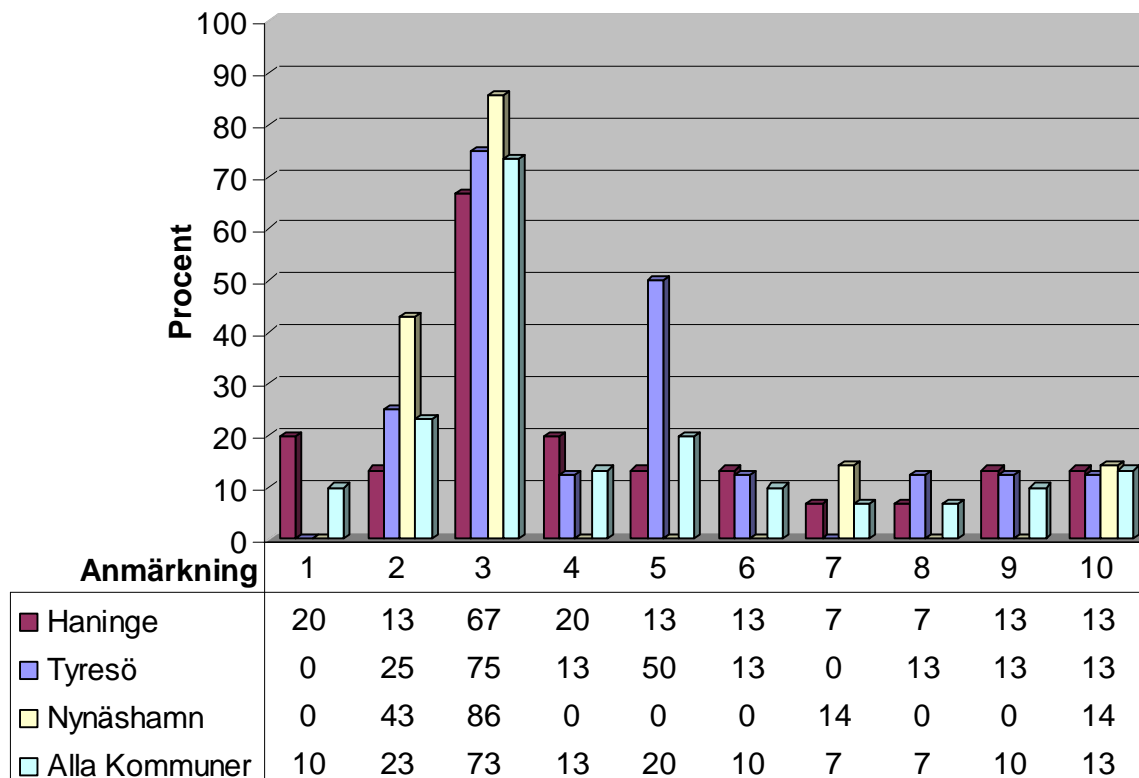
Under hösten 2009 utförde förbundet en inventering av de anmälningspliktiga hygienverksamheterna i förbundets verksamhetsområde, Nynäshamn, Tyresö och Haninge kommun.

Under 2009 och 2010 kontaktade förbundet alla verksamheter, som inte haft tillsyn innan 2008, och tillsynsbesök genomfördes hos verksamheterna. Vid tillsynsbesöken informerade förbundet om gällande lagstiftning, diskuterade egenkontroll och granskade hygienrutiner samt lokalen. Efter tillsynsbesöken skickade förbundet ut en inspektionsrapport till verksamheten med en sammanfattning av de brister som framkommit under inspektionen. Ifall verksamheterna använde en sterilisator eller autoklav och saknade sporprovsanalys för denna uppmanades verksamheterna att utföra och inkomma med sporprovsanalys till förbundet. För de verksamheter som inte uppfyllt anmälningsplikten startades separata miljöstraffavgiftsärenden.

RESULTAT

Följande punkter anser förbundet vara särskilt angelägna och har därför valts ut till sammanställningen av resultatet av projektet.

Anmärkingar (%)

Ovanstående graf och tabell visar andelen (i procent) verksamheter som fått anmärkning på nedanstående beskrivna punkter. Resultatet är presenterat separat för varje kommun med en sammanställning för hela förbundets tillsynsområde.

1. ANMÄLAN AV VERKSAMHET

Enligt förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd ska lokaler där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling som innebär risk för blodsmitta genom användning av skärande/stickande verktyg anmälas. Ny verksamhet i redan anmäld lokal är också anmälningspliktig. Anmälan ska göras minst sex veckor innan verksamheten startar för att Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund ska ha möjlighet att lämna råd och i vissa fall avstyra att en lokal tas i bruk om den inte är lämpad för den verksamhet som ska bedrivas.

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund ska kontaktas även vid ändringar. Tillbyggnader, ökad antal verksamhetsutövare som delar lokalen med merakan vara anmälningspliktigt. Om inte anmälan lämnas in i tid tas en miljösanktionsavgift ut enligt förordningen (1998:950) om miljösanktionsavgifter. För verksamheter där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling är miljösanktionsavgiften satt till 3000 kr och tillfaller staten.

2. UTRYMMEN FÖR RENGÖRING AV UTRUSTNING

En lokal som används för yrkesmässig hygienisk verksamhet bör placeras, utformas och skötas så att risken för olägenheter för människors hälsa begränsas. Det innebär bland annat att den bör vara utformad så att rengöring och desinfektion av såväl lokal som instrument underlättas. I lokalen bör det finnas särskilda utrymmen med arbetsbänkar, rinnande varmt och kallt vatten, lämpliga anordningar för rengöring, desinfektion och sterilisering av instrument och redskap samt en särskild plats för förvaring av desinfekterade respektive sterila instrument och redskap.

3. SKÖTSEL OCH UNDERHÅLL AV AUTOKLAV OCH STERILISATOR

Sterilisering av instrument som används bör ske i autoklav, det vill säga genom ångsterilisering. Vakuumentoklav används för sterilisering av rörformiga instrument. Det är viktigt att instrumenten rengörs och desinfekteras före steriliseringen.

En autoklav eller sterilisator måste kontrolleras regelbundet. Dess funktion kan kontrolleras genom sporprov. Funktionskontroll av autoklav eller sterilisator ska finnas i verksamhetens egenkontroll. Rekommendationen är att autoklaven bör kontrolleras 4 ggr/år. Praktiskt så går det till så labbet skickar ett ”smittat” material som verksamhetsutövaren steriliserar i sin autoklav eller sterilisator, vid samma temperatur och tid som man använder i vanliga fall. Provet skickas sedan tillbaka till labbet som analyserar det för att säkerställa att allt ”smittat” material är avdödat.

4. MÖJLIGHET TILL ÄNDAMÅLSENLIG STÄDNING

En lokal som används för yrkesmässig hygienisk verksamhet bör utformas och skötas så att risken för olägenheter för människors hälsa begränsas. Det innebär bl.a. att lokalen bör vara utformad så att rengöring och desinfektion av såväl lokal som instrument underlättas.

5. STERILT ENGÅNGSMATERIAL

Instrument, redskap och produkter som används vid yrkesmässig hygienisk verksamhet bör vara av sådan beskaffenhet och skötas så att risken för spridning av smitta begränsas. Det innebär bl.a. att sterila instrument bör användas vid penetrering av hud eller slemhinna. Skalpell- och rakblad bör alltid vara av engångstyp och sterila. Färg och spändningsvätskor som används vid tatuering bör vara sterila.

Beredningarna bör blandas i sterila koppar med hjälp av sterila instrument. Även smycken som används vid håltagning bör vara sterila.

6. RUTINER VID BEHANDLING

Den som arbetar med yrkesmässig hygienisk verksamhet bör bl.a. beakta följande för att begränsa risken för spridning av smitta:

- En god handhygien bör tillämpas. Det innebär noggrann tvättning av händerna samt, vid behandling där det finns risk för blodsmitta eller vid annan behandling med hög smittorisk, desinfektion av händerna.
- Skyddshandskar av engångsmaterial bör användas vid behandling med risk för blodsmitta och i övrigt vid behov.
- Hud eller slemhinna som skall penetreras bör vara ren och fri från sår samt bör desinfekteras före behandlingen.
- Den som har sjukdom eller sår som skulle kunna innebära smittorisk för kunden i samband med en behandling bör inte utföra behandlingen.
- Den som utför en behandling bör vara uppmärksam på eventuella sjukdomar eller sår hos kunden och göra en bedömning av om speciella åtgärder behöver vidtas. Om en behandling skulle kunna innebära risk för blodsmitta, bör kunden inte behandlas.

7. STÄDNING AV BEHANDLINGSRUM, ARBETSBÄNKAR OCH TOALETT

För att hålla en god hygienisk standard i en lokal för yrkesmässig hygienisk verksamhet och minska risken för smittspridning behövs daglig städning av behandlingsrum, arbetsbänkar och toaletter. Städningen syftar till att få bort olika ämnen som kan påverka människors hälsa. Exempelvis är det viktigt att de hudflagor som kan uppstå vid fotvårdsbehandlingar städas bort för att minimera risken för smittspridning av fotsvamp eller vårtvirus.

8. RENGÖRING AV UTRUSTNING

Det är viktigt att instrumenten rengörs och desinfekteras även före steriliseringen. Instrument, redskap och produkter bör vara av sådan beskaffenhet och skötas så att risken för spridning av smitta begränsas. Det innebär bland annat att instrument och redskap, som inte är av engångstyp, bör rengöras noggrant innan de återanvänds. Instrument och redskap som kan komma i beröring med slemhinnor eller skadad hud, utan att dessa penetreras avsiktligt, bör vara desinfekterade. Instrument och redskap bör rengöras mekaniskt före desinfektion. De bör desinfekteras i en diskdesinfektor. Instrument och redskap kan även desinfekteras genom att kokas 5 minuter under lock.

9. HANTERING AV STERILT OCH ICKESTERILT MATERIAL

Instrument, redskap och produkter som används vid yrkesmässig hygienisk verksamhet bör vara av sådan beskaffenhet och skötas så att risken för spridning av smitta begränsas. Det innebär bl.a. att sterila instrument, redskap och smycken bör förvaras i sterila förpackningar. Sterila förpackningar som innehåller flera instrument så som till exempel skalpellblad kan endast användas vid en behandling då kvarvarande instrument i en öppnad förpackning inte längre är sterila.

10. HANTERING AV SMITTFÖRANDE OCH STICKANDE/SKÄRANDE MATERIAL

Socialstyrelsen anser inte att blodigt avfall från hygienlokaler ska betraktas som smittförande avfall. Blodigt avfall från dessa verksamheter innehåller sällan farliga patogener. Skalpeller, rakblad, hyvlar och liknande betraktas i många kommuner som ett arbetsmiljöproblem för sophämtarna och i avfallshanteringen. Stickande, skärande avfall till exempel skalpeller, ska läggas i en tät behållare med lock. Behållaren ska vara uppmärkt så att det tydligt framgår vad den innehåller för att undvika att någon oavsiktligt skadar sig.